

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Κύριοι Άξονες ΕΚΕ

Η ιδέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σχετίζεται με τον τρόπο που μια εταιρεία εφαρμόζει την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη υποδηλώνει ότι μια εταιρεία ασχολείται σοβαρά όχι μόνον με την αποδοτικότητα και ανάπτυξη της, αλλά και τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό της αντίκτυπο. Παράλληλα, πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στους εκφραζόμενους προβληματισμούς των ενδιαφερόμενων μερών της: εργαζομένων, μετόχων, πελατών, προμηθευτών και της κοινωνίας γενικότερα.

Παρ' όλους τους διαφορετικούς ορισμούς που έχουν δοθεί κατά καιρούς για την έννοια της ΕΚΕ, υπάρχουν τρία σημεία για τα οποία υπάρχει κοινός παρανομαστής. Το πρώτο είναι ο **εθελοντικός χαρακτήρας** της ΕΚΕ, καθώς οι δράσεις που εφαρμόζουν οι εταιρείες είναι πέρα από τις νομικές τους υποχρεώσεις. Το δεύτερο είναι η στενή σχέση της ΕΚΕ με την έννοια της **βιώσιμης ανάπτυξης** και το τρίτο αφορά στην υιοθέτηση δράσεων ΕΚΕ ως **στρατηγική επιλογή** μιας επιχείρησης και όχι απλά ως μια δευτερεύουσα ή περιστασιακή ενασχόληση.

Με τη **Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την ΕΚΕ¹**, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2011 προώθησε έναν νέο ορισμό της ΕΚΕ ως την **«ευθύνη των επιχειρήσεων για τον αντίκτυπό τους στην κοινωνία»**. Προϋπόθεση για την εκπλήρωση αυτής της ευθύνης είναι ο σεβασμός της ισχύουσας νομοθεσίας και των συλλογικών συμφωνιών μεταξύ των κοινωνικών εταίρων.

Οι τέσσερις (4) βασικοί άξονες που αφορούν στις δράσεις της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης είναι:

❖ Ανθρώπινο Δυναμικό

Οι εξελίξεις στον εργασιακό τομέα όσον αφορά στις μειώσεις των αποδοχών των εργαζομένων, στις μετατροπές των συμβάσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης σε άλλες ευέλικτες μορφές απασχόλησης, κλπ. επιβάλλουν τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Κυριότερες δράσεις ΕΚΕ που σχετίζονται με το ανθρώπινο δυναμικό είναι η παροχή ίσων ευκαιριών στους εργαζομένους, η πρόσθετη ιατροφαρμακευτική κάλυψη, οι δυνατότητες εκπαίδευσης ή βελτίωσης των δεξιοτήτων του προσωπικού, η παροχή διαφόρων διευκολύνσεων, τα προγράμματα εθελοντικής συμμετοχής των εργαζομένων σε κοινωνικές ή περιβαλλοντικές εκδηλώσεις (π.χ. αιμοδοσία, καθαρισμοί περιοχών), κ.ά.

❖ Περιβάλλον

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: «Μια ανανεωμένη στρατηγική ΕΕ 2011-14 για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» (COM/2011/681)

Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αειφόρο ανάπτυξη και βασικό πυλώνα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η ένταξη στην επιχείρηση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με εθνικά ή διεθνή πρότυπα (π.χ. ISO 14001, EMAS), η εφαρμογή εσωτερικών προγραμμάτων ανακύκλωσης, η ορθολογική και αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων, ο έλεγχος της καταναλισκόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, η καθιέρωση προγραμμάτων πρόληψης της ρύπανσης, κλπ. αποτελούν ενδεικτικές δράσεις που συμβάλλουν στην υλοποίηση της συγκεκριμένης κατεύθυνσης.

❖ Κοινωνία

Η προσπάθεια άμβλυνσης των κοινωνικών επιπτώσεων της τρέχουσας οικονομικής ύφεσης και η εξεύρεση βιώσιμων επιχειρηματικών προτύπων εμπίπτει στην κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων. Η εφαρμογή δράσεων όπως η υποστήριξη μη κυβερνητικών οργανώσεων ή της τοπικής κοινότητας μέσω χορηγιών/δωρεών, η υποστήριξη πολιτιστικών, καλλιτεχνικών ή αθλητικών δραστηριοτήτων, η κάλυψη μέρους των αγορών τους από τοπικούς προμηθευτές, τα προγράμματα επανένταξης μακροχρόνια ανέργων στο εργατικό τους δυναμικό κλπ. συνεισφέρουν στο κοινωνικό σύνολο προβάλλοντας παράλληλα το κοινωνικό πρόσωπο των εταιρειών.

❖ Αγορά

Οι βασικοί συντελεστές της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται η εταιρεία είναι οι επιχειρηματικοί της εταίροι, οι πελάτες και οι προμηθευτές της. Στο πλαίσιο αυτό, ορισμένες

δράσεις που αντανakλούν τη δέσμευση της εταιρείας στην έννοια και τις αρχές ΕΚΕ είναι η προώθηση της ιδέας ΕΚΕ σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα, η χρήση κριτηρίων ΕΚΕ κατά την επιλογή προμηθευτών ή συνεργατών, η εφαρμογή συστήματος διασφάλισης ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών (π.χ. ISO 9000 κλπ.), οι διαδικασίες καταγραφής και αξιολόγησης παραπόνων από συνεργάτες και καταναλωτές, η εφαρμογή κανόνων δεοντολογίας, η αποφυγή ενεργειών διαφθοράς κατά τις συναλλαγές, κ.ά.

Οφέλη ΕΚΕ στις Επιχειρήσεις και την Κοινωνία

Η στρατηγική προσέγγιση της ΕΚΕ αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία για την **ανταγωνιστικότητα** των επιχειρήσεων. Δεδομένου ότι η ΕΚΕ απαιτεί δέσμευση έναντι εσωτερικών και εξωτερικών ενδιαφερόμενων μερών, επιτρέπει στις επιχειρήσεις να προβλέπουν καλύτερα τις ταχέως μεταβαλλόμενες προσδοκίες της κοινωνίας και τον τρόπο λειτουργίας της και να επωφελούνται. Ως εκ τούτου, μπορεί να καθοδηγήσει την ανάπτυξη νέων αγορών και να δημιουργήσει ευκαιρίες ανάπτυξης. Μπορεί να αποφέρει οφέλη από άποψη διαχείρισης των κινδύνων, εξοικονόμησης κόστους, πρόσβασης σε κεφάλαια, σχέσεων με τους πελάτες, διαχείρισης ανθρώπινων πόρων και ικανότητας για καινοτομία.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να οικοδομήσουν μακροπρόθεσμα την εμπιστοσύνη των εργαζομένων, των καταναλωτών και των πολιτών γενικά, στην

οποία θα βασίζονται βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα. Τα υψηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης, στη συνέχεια, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι επιχειρήσεις μπορούν να καινοτομούν και να αναπτύσσονται.

Μέσω της ΕΚΕ, οι επιχειρήσεις συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη των στόχων της **Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Αειφόρο Ανάπτυξη** και για μια άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς. Η ΕΚΕ υποστηρίζει τους στόχους της στρατηγικής «**Ευρώπη 2020**» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένου του στόχου της επίτευξης **ποσοστού απασχόλησης 75%**.

Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την ΕΚΕ – Θεματολόγιο Δράσης 2011-2014

Η οικονομική κρίση και οι κοινωνικές συνέπειές της μείωσαν κατά κάποιο βαθμό την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και ιδιαίτερα την εμπιστοσύνη τους στις επιχειρήσεις, ενώ έστρεψαν την προσοχή του κοινού στην κοινωνική και ηθική επίδοση των επιχειρήσεων.

Τον Οκτώβριο του 2011, η Επιτροπή ανακοίνωσε μια **νέα πολιτική για την ΕΚΕ**, η οποία αναφέρει ότι οι επιχειρήσεις «χρειάζεται να έχουν δημιουργήσει διαδικασίες ενσωμάτωσης θεμάτων ενδιαφέροντος για την κοινωνία, το περιβάλλον, την ηθική και τα ανθρώπινα δικαιώματα στη λειτουργία τους και στην εταιρική στρατηγική τους, σε στενή συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους».

Στόχος της νέας πολιτικής είναι να αναδείξει τις θετικές επιπτώσεις της ΕΚΕ, όπως η καινοτομία στη δημιουργία και στην παροχή νέων προϊόντων και υπηρεσιών που λειτουργούν προς όφελος της κοινωνίας και των επιχειρήσεων. Η νέα πολιτική θέτει προς υλοποίηση Ατζέντα Δράσης για την περίοδο 2011-2014, με εστίαση σε 8 σημεία:

1. Αύξηση της προβολής της ΕΚΕ και διάδοση ορθών πρακτικών.
2. Βελτίωση και παρακολούθηση των επιπέδων εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων.
3. Βελτίωση των διαδικασιών αυτορρύθμισης και από κοινού ρύθμισης.
4. Ενίσχυση της αναγνώρισης της ΕΚΕ από την αγορά.
5. Βελτίωση της γνωστοποίησης κοινωνικών και περιβαλλοντικών πληροφοριών εκ μέρους των εταιρειών.
6. Περαιτέρω ένταξη της ΕΚΕ στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την έρευνα.
7. Έμφαση στη σημασία των εθνικών και περιφερειακών πολιτικών της ΕΚΕ.
8. Καλύτερη ευθυγράμμιση των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων προσεγγίσεων της ΕΚΕ.

Διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές

Για τις εταιρείες που επιδιώκουν μια τυπική προσέγγιση της ΕΚΕ (ιδίως τις μεγάλες εταιρείες) παρέχεται έγκυρη καθοδήγηση σύμφωνα με διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές και κατευθυντήριες γραμμές, όπως οι επικαιροποιημένες **κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ** για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, οι δέκα αρχές του **Παγκόσμιου Συμφώνου των**

Ηνωμένων Εθνών, το πρότυπο καθοδήγησης για την κοινωνική ευθύνη **ISO 26000**, η τριμερής δήλωση των αρχών σχετικά με τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική πολιτική της ΔΟΕ και οι **κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών** για τις επιχειρήσεις και τα **ανθρώπινα δικαιώματα**.

Αυτό το βασικό σύνολο των διεθνώς αναγνωρισμένων αρχών και κατευθυντήριων γραμμών αποτελεί για την ΕΚΕ ένα εξελισσόμενο παγκόσμιο πλαίσιο που ενισχύθηκε πρόσφατα.

Το 2013 πραγματοποιήθηκε ειδική έρευνα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής² σε δείγμα 200 τυχαία επιλεγμένων επιχειρήσεων με προσωπικό άνω των 1.000 ατόμων, σε 10 χώρες της Ε.Ε. Σκοπός της μελέτης ήταν να εξεταστεί σε τι βαθμό οι μεγάλες εταιρείες της Ευρώπης δημοσιοποιούν αναφορές σχετικά με ορισμένες διεθνώς αναγνωρισμένες κατευθυντήριες γραμμές που εμπίπτουν στην ΕΚΕ. Η ανάλυση βασίστηκε αποκλειστικά σε διαθέσιμες στο κοινό πληροφορίες που βρίσκονται στις ιστοσελίδες των εταιρειών, λαμβάνοντας υπόψη τις ετήσιες εκθέσεις ΕΚΕ, τις επιχειρηματικές αρχές και τους κώδικες συμπεριφοράς. Τα κυριότερα ευρήματα της έρευνας ήταν τα εξής:

-Το **68%** των επιχειρήσεων του δείγματος πραγματοποιεί αναφορά στην "Εταιρική

Κοινωνική Ευθύνη" ή σε ισοδύναμο όρο, ενώ το **40%** αναφέρεται σε τουλάχιστον μια διεθνώς αναγνωρισμένη αρχή που αφορά την ΕΚΕ.

-Το **33%** των επιχειρήσεων του δείγματος ανταποκρίνονται στην προτροπή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αναφέρονται σε τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα: το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών, τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις ή/και το πρότυπο ISO 26000.

-Το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ και το Global Reporting Initiative (με **32%** και **31%** αντίστοιχα) είναι τα πιο συχνά αναφερόμενα «εργαλεία», ακολουθούμενα από την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τις αρχές της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ).

-Οι πολύ μεγάλες εταιρείες του δείγματος (με πάνω από 10.000 εργαζόμενους) έχουν περίπου τρεις φορές περισσότερες πιθανότητες να αναφέρονται σε διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές ΕΚΕ, σε σύγκριση με τις επιχειρήσεις που απασχολούν προσωπικό μεταξύ 1.000-10.000 ατόμων.

Στο σημείο αυτό, σημειώνεται ότι το **Global Reporting Initiative (GRI)** είναι ένας πολυμετοχικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ένα δίκτυο οργανισμών-μελών (με 600 μέλη σε 65 χώρες), ο οποίος ιδρύθηκε στις ΗΠΑ το 1997 από τον CERES (Συμμαχία για Περιβαλλοντικά Υπεύθυνες Οικονομίες) και το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP). Αποτελεί μια Διεθνή Πρωτοβουλία για την προώθηση και δημοσιοποίηση Απολογισμών Βιωσιμότητας

² "An Analysis of Policy References made by large EU Companies to Internationally Recognized CSR Guidelines and Principles", European Commission- Μάρτιος 2013.

οργανισμών και επιχειρήσεων, δημιουργώντας ολοκληρωμένα Πλαίσια Έκδοσης Απολογισμών Βιωσιμότητας που χρησιμοποιούνται ευρέως σε όλον τον κόσμο.

Τα Πλαίσια αυτά, τα οποία έχουν εκδοθεί και στα Ελληνικά, σε συνδυασμό με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες που έχει διαμορφώσει για την έκδοση απολογισμών βιωσιμότητας, καθορίζουν τις Αρχές και τους Δείκτες βάσει των οποίων οι οργανισμοί μπορούν να εκπονήσουν απολογισμούς σχετικά με την οικονομική, περιβαλλοντολογική και κοινωνική επίδοσή τους.

Απολογισμοί Βιωσιμότητας

Η έκδοση απολογισμών βιωσιμότητας είναι μια σχετικά πρόσφατη τάση διεθνώς, η οποία τα τελευταία χρόνια έχει εδραιωθεί ως ένας βασικός τρόπος επικοινωνίας και αποτύπωσης των ενεργειών ΕΚΕ, ιδιωτικών και δημοσίων οργανισμών, βάσει μετρήσιμων δεικτών επίδοσης και συγκεκριμένων προδιαγραφών.

Ανταποκρινόμενες στις αυξανόμενες απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων μερών, η νομοθετημένη υποχρέωση εκπόνησης **Απολογισμών Βιωσιμότητας** υιοθετείται από όλο και περισσότερες κυβερνήσεις και χρηματιστηριακές αγορές. Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ενσωμάτωση στοιχείων επίδοσης σχετικά με τη βιωσιμότητα στους Οικονομικούς Απολογισμούς των επιχειρήσεων εισηγμένων στο χρηματιστήριο, η αντίδραση από βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι επενδυτές, είναι έντονη.

Η έκδοση Απολογισμών Βιωσιμότητας αποτελεί βασικό συστατικό της εταιρικής διακυβέρνησης και, ως εκ τούτου, το θέμα νομιμοποίησής της εξετάζεται από διάφορες ρυθμιστικές αρχές διεθνώς. Η Δανία (1997) ήταν η πρώτη χώρα που εισήγαγε νομοθεσία για υποχρεωτική έκδοση Απολογισμών Βιωσιμότητας. Ακολούθησαν και άλλες χώρες όπως Σουηδία, Αυστραλία, Αυστρία, Καναδάς, Κίνα, Γαλλία, Γερμανία, Ινδονησία, Ιταλία, Μαλαισία, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο.

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που εκδίδουν Απολογισμούς Βιωσιμότητας ηγούνται διεθνώς. Ωστόσο, αποτελούν ένα μικρό ποσοστό των 44.000 μεγάλων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κατάσταση σχετικά με την εκπόνηση και τη χρήση Απολογισμών Βιωσιμότητας είναι ποικιλόμορφη λόγω των διαφορετικών κοινωνικών, επιχειρηματικών και πολιτικών χαρακτηριστικών κάθε χώρας.

Το 2013 στην Ευρώπη δημοσιεύτηκαν περίπου **1.100 Απολογισμοί Βιωσιμότητας** με βάση της κατευθυντήριες οδηγίες του GRI (έναντι 880 το 2010). Επίσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του Οικονομικού Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών (Ιούλιος 2011), από τους 8.000 οργανισμούς διεθνώς που εξέδωσαν την ετήσια Έκθεση Προόδου βάσει του UNGC, οι 4.450 περίπου (ποσοστό 55%) είναι ευρωπαϊκοί οργανισμοί.

- Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2013 σε **41 χώρες παγκοσμίως** από το διεθνές όμιλο εταιρειών KPMG στις 100 μεγαλύτερες εταιρείες (βάσει

πωλήσεων) κάθε χώρας (συνολικό δείγμα: 4.100 επιχειρήσεις), προκύπτουν τα εξής:

- Κατά το 2013, το **71% των εταιρειών** του δείγματος δημοσιεύει **απολογισμούς Εταιρικής Ευθύνης** (είτε μεμονωμένους είτε ενσωματωμένους στις ετήσιες οικονομικές τους εκθέσεις), έναντι ποσοστού 64% το 2011.

-Μεταξύ των 250 μεγαλύτερων εταιρειών παγκοσμίως, το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώνεται σε ακόμη υψηλότερα επίπεδα (**93%**).

-Τα υψηλότερα ποσοστά παρατηρούνται στην Αμερική (76%) και ακολουθεί η Ευρώπη με 73%. Στις χώρες της **Ασίας-Ωκεανίας** καταγράφηκε η μεγαλύτερη αύξηση την τελευταία διετία (2013: **71%**, έναντι 49% το 2011).

-Το **78%** των εταιρειών του δείγματος που δημοσιεύουν απολογισμό ΕΚΕ ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές του **GRI to 2013**, έναντι 69% το 2011.

-Παρατηρείται σημαντική αύξηση του ποσοστού των εταιρειών που δημοσιεύουν Κοινωνικό Απολογισμό στις αναδυόμενες οικονομίες το 2013 σε σχέση με το 2011 (Ινδία: αύξηση κατά 53 ποσοστιαίες μονάδες, Χιλή: +46 μονάδες, Σιγκαπούρη: +37, Ταϊβάν: +19, Κίνα: +16).

-Στην **Ευρώπη** (σε σύνολο 19 χωρών) το υψηλότερο ποσοστό διείσδυσης εμφανίζουν η Γαλλία (99%), η Δανία (99%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (91%). Ωστόσο, σημειώνεται ότι τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά που παρατηρούνται σε ορισμένες χώρες (π.χ. Γαλλία, Δανία) οφείλονται και στη νομική υποχρέωση των μεγάλων εταιρειών (από την κυβέρνηση, τα χρηματιστήρια, κλπ.) για τη δημοσίευση

εκθέσεων αναφοράς για την Εταιρική Ευθύνη. Από την άλλη πλευρά, οι ευρωπαϊκές χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά δημοσίευσης απολογισμών ΕΚΕ είναι η Ελλάδα (με 43% το 2013, έναντι 33% το 2011) και η Πολωνία (με 56% το 2013).

-Όσον αφορά στην **ποιότητα των δημοσιευμένων απολογισμών** Εταιρικής Ευθύνης, η οποία μετρήθηκε βάσει ορισμένων κριτηρίων (π.χ. στο κατά πόσο καταγράφονται οριοθετημένοι και μετρήσιμοι στόχοι, στο βαθμό που εντοπίζονται οι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι/ευκαιρίες για την εταιρεία, στη δομή και την πληρότητα της έκθεσης, κ.ά), μεταξύ των 250 μεγαλύτερων εταιρειών, εκείνες που εμφάνισαν το **μεγαλύτερο score** ήταν οι εξής: A.P. Moller Maersk (Δανία), BMW (Γερμανία), Cisco Systems (ΗΠΑ), Ford Motor Company (ΗΠΑ), Hewlett-Packard (ΗΠΑ), ING (Ολλανδία), Nestle (Ελβετία), Repsol (Ισπανία) και Siemens (Γερμανία). Οι προαναφερόμενες εταιρείες εμφάνισαν συνολικό score μεγαλύτερο από 90/100 το 2013. Ο γενικός μέσος όρος για τις μεγαλύτερες 250 εταιρείες παγκοσμίως κυμάνθηκε στο 59/100, γεγονός που υποδεικνύει ότι υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια βελτίωσης.

-Τέλος, μεταξύ των 250 μεγαλύτερων εταιρειών παγκοσμίως, το 87% αυτών αναγνωρίζουν στις εκθέσεις ΕΚΕ ορισμένες περιβαλλοντικές και κοινωνικές «δυνάμεις» (megaforces) που επηρεάζουν την επιχείρησή τους. Η κλιματική αλλαγή και η ανεπάρκεια υλικών πόρων εμφάνισαν την υψηλότερη συχνότητα, καθώς αναφέρθηκαν από το 55% και το 47% των εταιρειών αντίστοιχα.

Ελλάδα

Τα τελευταία χρόνια, όλο και περισσότεροι οργανισμοί και επιχειρήσεις στην Ελλάδα έχουν επιδείξει ενδιαφέρον για θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και για εκπόνηση Απολογισμών Βιωσιμότητας.

Το 2012 στην Ελλάδα εκδόθηκαν περί τους 35 Απολογισμούς Βιωσιμότητας βάσει των Κατευθυντηρίων Οδηγιών του GRI. Οι Απολογισμοί που έχουν καταχωρηθεί στο GRI προέρχονται από δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς διαφόρων μεγεθών και δραστηριοτήτων.

Μέχρι πρόσφατα, η ΕΚΕ και ιδιαίτερα η έκδοση Απολογισμών Βιωσιμότητας αποτελούσαν ενέργειες μεγάλων πολυεθνικών. Όμως, η άνοδος της ΕΚΕ ως ένα νέο είδος δημοσίων σχέσεων και marketing απέσπασε την προσοχή των διαφόρων οργανισμών, ενσωματώνοντας τη στη λειτουργία των τμημάτων Δημοσίων Σχέσεων ή Marketing.

Λόγω της παρατεταμένης **οικονομικής κρίσης**, ο ιδιωτικός τομέας διανύει μια δύσκολη περίοδο, όπου στα πλαίσια των συνεχόμενων περικοπών στους προϋπολογισμούς και στα σχέδια ανάπτυξης των εταιρειών, η θέση και η σημασία της ΕΚΕ κλονίζεται. Εταιρείες οι οποίες δεν έχουν ενσωματώσει την ΕΚΕ σε όλα τα στάδια λειτουργίας τους, ως μέρος της εταιρικής στρατηγικής τους και υλοποιούν μεμονωμένες ενέργειες περιβαλλοντικού ή/και κοινωνικού χαρακτήρα, δεν θα μπορούν να αποτιμήσουν και να εκτιμήσουν την αξία της ΕΚΕ για τη συνολική οικονομική βιωσιμότητά τους. Ως αποτέλεσμα, σε ανταπόκριση των οικονομικών

δυσκολιών τους, περαιτέρω σχέδια ανάπτυξης και επένδυσης σε θέματα ΕΚΕ ενδέχεται να διακοπούν.

Η υφιστάμενη **νομοθεσία** δεν επιβάλλει στις επιχειρήσεις να εκδίδουν Απολογισμούς Βιωσιμότητας, δεν αναφέρεται στην ποιότητα του περιεχομένου των Απολογισμών, ούτε υποχρεώνει τη χρήση συγκεκριμένου προτύπου ή/και εξωτερικού ελέγχου. Σε ένα γενικότερο πλαίσιο, η ελληνική νομοθεσία καλύπτει διακριτούς τομείς της ΕΚΕ, όπως υγιεινή και ασφάλεια, ανθρώπινα δικαιώματα και συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Η μόνη σχετική νομοθεσία είναι η μεταφορά της Ευρωπαϊκής Οδηγίας Εκσυγχρονισμού (2003/52/ΕΚ) στο Εθνικό Δίκαιο με το Νόμο 3487/06. Η νομοθεσία αυτή θεσμοθετεί υπέρ της διαφάνειας και του ελέγχου των εταιρικών οικονομικών δεδομένων και υποχρεώνει οργανισμούς εισηγμένους στο χρηματιστήριο να δημοσιοποιούν τους κινδύνους που συνδέονται με τα πάγια στοιχεία του ενεργητικού, ενώ επίσης υποχρεώνει τις ρυθμιστικές αρχές να αξιολογήσουν τους αναφερόμενους αυτούς κινδύνους.

Εταιρείες με έκδοση Απολογισμών ΕΚΕ κατά GRI (2012)

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η λίστα με τις εταιρείες/ομίλους που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και εξέδωσαν Απολογισμούς

ΕΚΕ με έτος αναφοράς το 2012, σύμφωνα με τα πρότυπα GRI³.

- ✓ Alpha Bank ΑΕ
- ✓ Attica ΑΕ Συμμετοχών
- ✓ Coca-Cola 3Ε Ελλάδος ΑΒΕΕ
- ✓ Comergon SA Risk Managers-Insurance Brokers
- ✓ Global Sustain ΕΕ
- ✓ Ideales Όμιλος
- ✓ Interamerican Όμιλος
- ✓ Intralot ΑΕ
- ✓ Mamidoil Jetoil ΑΕ
- ✓ Novartis (Hellas) ΑΕΒΕ
- ✓ S&B Βιομηχανικά Ορυκτά ΑΕ
- ✓ Vodafone Όμιλος
- ✓ Wind Ελλάς Τηλεπικοινωνίες ΑΕΒΕ
- ✓ Αττική Οδός ΑΕ
- ✓ Γέφυρα ΑΕ
- ✓ ΔΕΗ ΑΕ
- ✓ Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (ΔΕΠΑ) ΑΕ
- ✓ Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών ΑΕ
- ✓ Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ
- ✓ ΕΛΒΑΛ Ελληνική Βιομηχανία Αλουμινίου ΑΕ
- ✓ Ελληνικά Καλώδια ΑΕ
- ✓ Ελληνικά Πετρέλαια ΑΕ
- ✓ Ευρωπαϊκή Πίστη ΑΕΓΑ
- ✓ Ηρακλής Ανων. Γεν. Εταιρεία Τσιμέντων
- ✓ Μαρινόπουλος ΑΕ Γενικού Εμπορίου
- ✓ Μότορ Όιλ (Ελλάς) Διυλιστήρια Κορίνθου ΑΕ
- ✓ Μυτιληναίος Όμιλος Επιχειρήσεων ΑΕ
- ✓ ΟΠΑΠ ΑΕ

- ✓ ΟΤΕ ΑΕ – COSMOTE ΑΕ
- ✓ Πειραιώς Τράπεζα ΑΕ
- ✓ Σωληνουργία Κορίνθου ΑΕ
- ✓ TITAN Όμιλος
- ✓ Χαλκός ΑΕ

Σημειώνεται ότι ξεχωριστούς απολογισμούς ΕΚΕ, χωρίς ωστόσο να ακολουθείται η δομή και τα πρότυπα κατά GRI, εκδίδουν αρκετές ακόμη επιχειρήσεις. Ενδεικτικά (μόνο για το έτος 2012) αναφέρονται οι εξής: Αθηναϊκή Ζυθοποιία, Άλφα-Βήτα Βασιλόπουλος, Eurobank ΕFG, Furlis Όμιλος Εταιρειών, Interlife Ασφαλιστική, Mellon Όμιλος Εταιρειών, Metro ΑΕΒΕ, Nexans Ελλάς, Νηρεύς Ιχθυοκαλλιέργειες, κ.ά.

³ Πηγή: Global Reporting Initiative (<http://database.globalreporting.org>), Μάιος 2014.

Αποτελέσματα Πρωτογενούς Έρευνας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε Επιχειρήσεις

Για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, η Διεύθυνση Οικονομικών – Κλαδικών Μελετών της ICAP Group πραγματοποίησε δειγματοληπτική έρευνα για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, τα αποτελέσματα της οποίας παρουσιάζονται παρακάτω.

Σκοπός της έρευνας είναι:

- Η μελέτη και αξιολόγηση του βαθμού εφαρμογής των δράσεων ΕΚΕ από τις ελληνικές επιχειρήσεις.
- Η σκιαγράφηση των οφελών που επιφέρουν οι πρακτικές ΕΚΕ στις εταιρείες.
- Η παρουσίαση των μηχανισμών επικοινωνίας/ προβολής που χρησιμοποιούν οι εταιρείες για τις εφαρμοζόμενες δράσεις ΕΚΕ.
- Η διερεύνηση των ανασταλτικών παραγόντων που δρουν αποτρεπτικά στην περαιτέρω υλοποίηση δράσεων ΕΚΕ στο εγχώριο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Ταυτότητα της Έρευνας

Η έρευνα διεξήχθη από τη Διεύθυνση Οικονομικών – Κλαδικών Μελετών της ICAP Group.

Χρόνος διεξαγωγής: 12.05.2014-10.06.2014

Μεθοδολογία: Χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις: i) μιας μόνο απάντησης ii) πολλαπλών απαντήσεων και iii) ιεράρχησης των απαντήσεων κατά σημαντικότητα με βάση συγκεκριμένη κλίμακα. Στις ερωτήσεις απάντησαν οι Επικεφαλές των Τομέων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Ανθρωπίνου Δυναμικού. Έγινε καταγραφή, κωδικοποίηση των δεδομένων και μετατροπή τους σε επεξεργάσιμη (ψηφιακή) μορφή. Η επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων έγινε με μεθόδους περιγραφικής στατιστικής. Για την εξαγωγή και ερμηνεία αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκαν πίνακες και διαγράμματα με τη χρήση του προγράμματος Microsoft Excel.

Δείγμα: 93 επιχειρήσεις από διάφορους κλάδους της ελληνικής οικονομίας (βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες), που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια και περιλαμβάνονται στην παρούσα έκδοση.

Τομείς Εφαρμογής Δράσεων ΕΚΕ

Στην πρώτη ερώτηση διερευνήθηκε η κατανομή του συνολικού προϋπολογισμού των εταιρειών για δράσεις ΕΚΕ, στους βασικούς άξονες: Ανθρώπινο δυναμικό, Περιβάλλον, Κοινωνία και Αγορά. Τα μεγαλύτερα κονδύλια δαπανώνται για τις δράσεις που σχετίζονται με την **Κοινωνία**, καταλαμβάνοντας μερίδιο **31,1%** κατά μέσο όρο το 2014 (διάγραμμα 1). Ακολουθούν το **Ανθρώπινο Δυναμικό** με μερίδιο **28,9%**, το **Περιβάλλον** με **23,9%** και τέλος η **Αγορά** με **16,1%**.

Ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι, σύμφωνα με τις αντίστοιχες προηγούμενες έρευνες, τη διετία 2012-2013 το υψηλότερο μερίδιο του συνολικού προϋπολογισμού των εταιρειών για δράσεις ΕΚΕ καταλάμβανε η κατηγορία του Ανθρωπίνου Δυναμικού (2012: 32,4%, 2013: 34,3%). Η προαναφερόμενη αλλαγή κατά το τρέχον έτος αποτελεί ένδειξη ότι οι εργοδότες,

πέραν του ότι προσπαθούν να διατηρήσουν ικανοποιημένους τους εργαζομένους, βελτιώνοντας το εργασιακό περιβάλλον και αυξάνοντας την παραγωγικότητά τους, δίνουν παράλληλα μεγάλο βάρος στην προσφορά στο κοινωνικό σύνολο, αντιλαμβανόμενοι τις δύσκολες συνθήκες που επικρατούν, λόγω και της τρέχουσας οικονομικής ύφεσης.

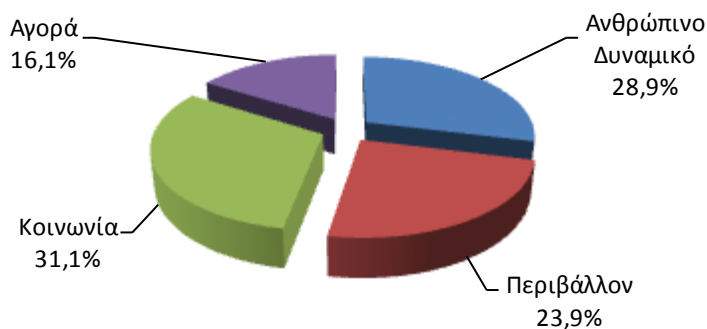
Δράσεις ΕΚΕ που εφαρμόζουν οι εταιρείες

Στη συνέχεια αναλύεται ο βαθμός εφαρμογής ορισμένων εκ των κυριότερων δράσεων ΕΚΕ από τις εταιρείες του δείγματος ανά κύριο άξονα.

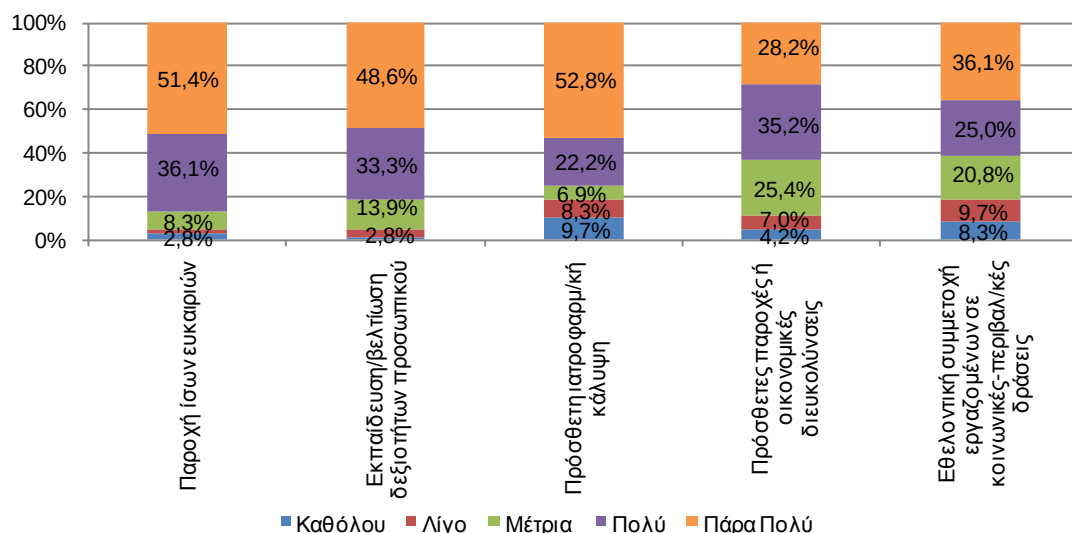
❖ Ανθρώπινο Δυναμικό

Στον τομέα του **Ανθρώπινου Δυναμικού** το **87,5%** των επιχειρήσεων του δείγματος δήλωσε ότι παρέχει **ίσες ευκαιρίες προς όλους τους εργαζομένους** (ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, εθνικότητας κλπ.) σε βαθμό «πολύ» ή «πάρα πολύ» (διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 1. Κατανομή (%) του συνολικού προϋπολογισμού των εταιρειών για δράσεις ΕΚΕ ανά κύριο άξονα (2014)

Διάγραμμα 2. Βαθμός εφαρμογής δράσεων ΕΚΕ σχετικά με το Ανθρώπινο Δυναμικό

Το **81,9%** των επιχειρήσεων προσφέρει **δυνατότητες εκπαίδευσης ή βελτίωσης των δεξιοτήτων του προσωπικού** σε κλίμακα «πολύ» ή «πάρα πολύ», ενώ το αντίστοιχο περσινό ποσοστό ήταν 91,1% (μείωση κατά 9 περίπου ποσοστιαίες μονάδες). Ακολουθεί η παροχή **πρόσθετης ιατροφαρμακευτικής κάλυψης στο προσωπικό**, όπου παραπάνω από τις μισές εταιρείες του δείγματος (**52,8%**) εφαρμόζουν τη συγκεκριμένη δράση στο μέγιστο βαθμό («πάρα πολύ»). Τέλος, στις επόμενες θέσεις ακολουθούν τα

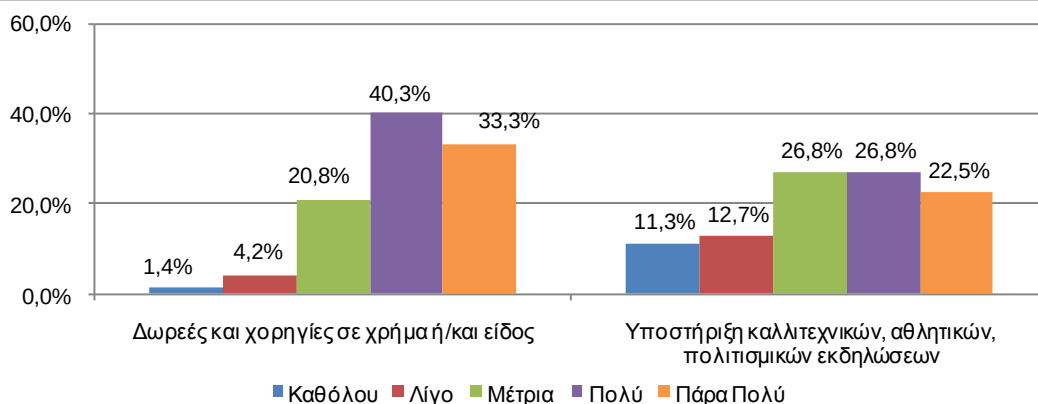
προγράμματα πρόσθετων παροχών ή οικονομικών διευκολύνσεων στο προσωπικό, καθώς και τα **προγράμματα εθελοντικής συμμετοχής εργαζομένων σε κοινωνικές ή περιβαλλοντικές δράσεις** (π.χ. αιμοδοσία, καθαρισμοί περιοχών κλπ.).

Από τα ευρήματα αυτά διαπιστώνεται η τάση των επιχειρήσεων για ίση αντιμετώπιση των εργαζομένων, ανεξαρτήτως φύλου, καθώς και η επένδυση των επιχειρήσεων στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

❖ Κοινωνία

Στον τομέα των δράσεων ΕΚΕ που αφορούν στην **Κοινωνία**, η πλειοψηφία των

Διάγραμμα 3. Βαθμός εφαρμογής δράσεων ΕΚΕ σχετικά με την Κοινωνία

εταιρειών του δείγματος (73,6%) δήλωσε ότι πραγματοποιεί **δωρές και χορηγίες σε χρήμα ή/και είδος** (π.χ. για υποστήριξη μη κυβερνητικών οργανώσεων, τοπικής κοινωνίας κλπ.) σε «πολύ» ή «πάρα πολύ» σημαντικό βαθμό (διάγραμμα 3). Το συγκεκριμένο ποσοστό είναι αυξημένο κατά επτά μονάδες σε σύγκριση με το 2013 (66,7%). Σε μικρότερο συγκριτικά βαθμό φαίνεται να υποστηρίζονται οι διάφορες καλλιτεχνικές, αθλητικές ή πολιτιστικές εκδηλώσεις, καθώς οι πέντε στις δέκα επιχειρήσεις (50,8%) δήλωσαν ότι εφαρμόζουν τη συγκεκριμένη δράση ΕΚΕ από «καθόλου» έως «μέτρια».

❖ Περιβάλλον

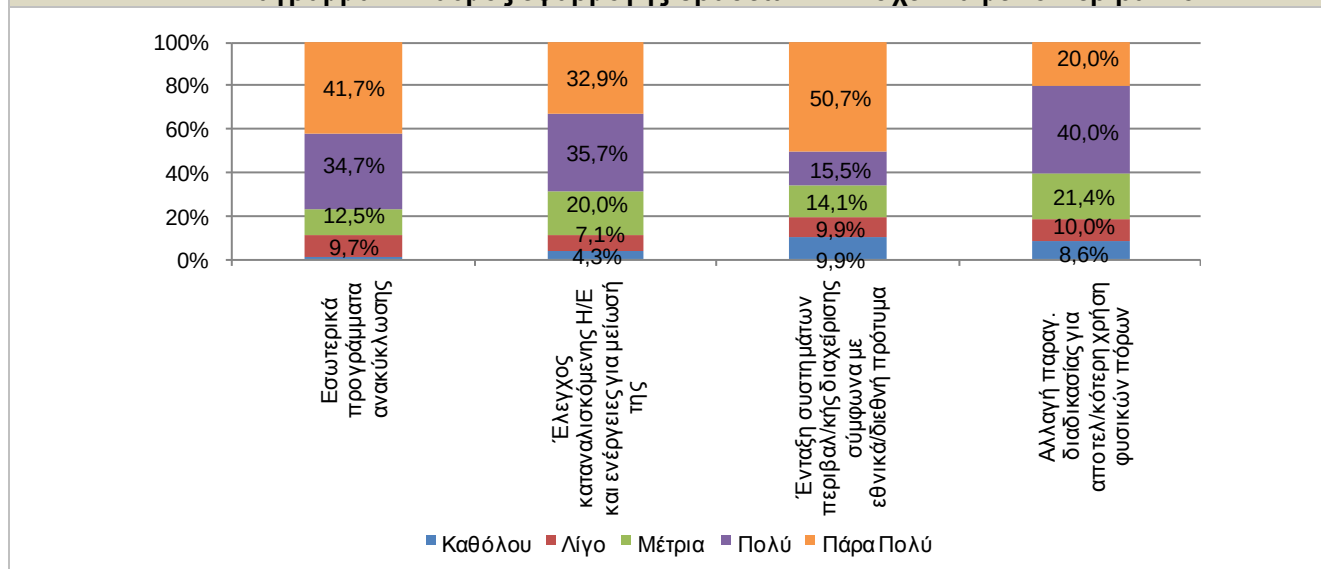
Όσον αφορά στις δράσεις ΕΚΕ για το **Περιβάλλον** (διάγραμμα 4), περισσότερες από τρεις στις τέσσερις εταιρείες του δείγματος (76,4%) εφαρμόζουν **εσωτερικά προγράμματα ανακύκλωσης** σε μεγάλο βαθμό («πολύ» ή «πάρα πολύ»). Ακολουθεί ο **έλεγχος της καταναλισκόμενης ηλεκτρικής ενέργειας και οι ενέργειες για μείωσή της** (αθροιστικό ποσοστό 68,6% στις βαθμίδες

«πολύ»-«πάρα πολύ»), η **ένταξη στην επιχείρηση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με εθνικά/διεθνή πρότυπα** (π.χ. ISO 14001, EMAS κλπ.) με αντίστοιχο ποσοστό 66,2% και, τέλος, η **αλλαγή της παραγωγικής διαδικασίας για αποτελεσματικότερη χρήση φυσικών πόρων** με 60,0% (αύξηση 5,2% σε σχέση με το προηγούμενο έτος).

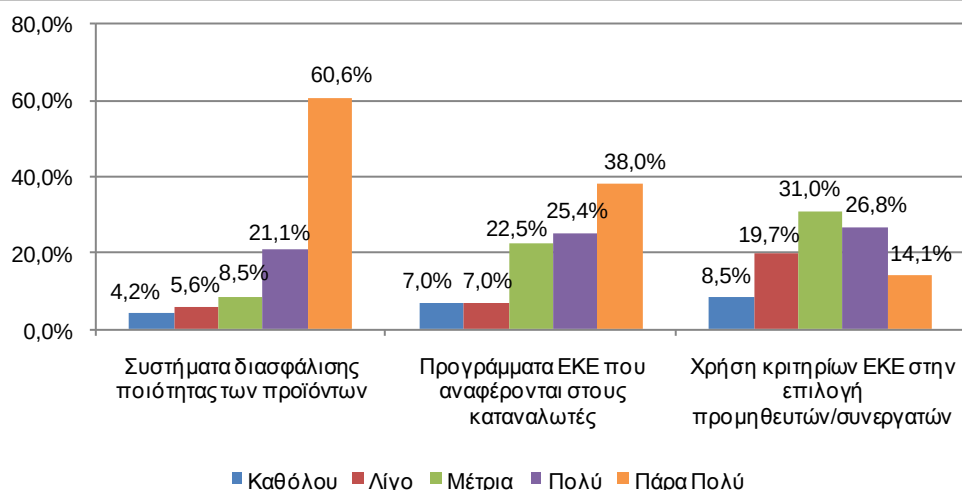
❖ Αγορά

Η **εφαρμογή συστήματος διαχείρισης-διασφάλισης ποιότητας των προϊόντων** (π.χ. ISO 9000 κλπ.) ακολουθείται σε ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό («πάρα πολύ») από την πλειοψηφία των εταιρειών του δείγματος (60,6%). **Προγράμματα ΕΚΕ που αναφέρονται στους καταναλωτές** (π.χ. διαδικασίες μέτρησης και διαχείρισης παραπόνων κλπ.) εφαρμόζει σε «πολύ» ή «πάρα πολύ» μεγάλο βαθμό το 63,4% των εταιρειών (αύξηση 6,6% σε σχέση με το 2013). Αντίθετα, η **χρήση κριτηρίων ΕΚΕ στην επιλογή προμηθευτών ή συνεργατών** εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε περιορισμένη

Διάγραμμα 4. Βαθμός εφαρμογής δράσεων ΕΚΕ σχετικά με το Περιβάλλον

Διάγραμμα 5. Βαθμός εφαρμογής δράσεων ΕΚΕ σχετικά με την Αγορά

σχετικά κλίμακα (το 59,2% των επιχειρήσεων δήλωσε ότι εφαρμόζει τη συγκεκριμένη δράση από «καθόλου» έως «μέτρια» -διάγραμμα 5).

Οφέλη των εταιρειών από τις δράσεις ΕΚΕ

Ορισμένα από τα κυριότερα οφέλη που προσφέρουν στις επιχειρήσεις οι δράσεις ΕΚΕ, καθώς και ο βαθμός σημαντικότητας/χρησιμότητας που απέδωσαν οι εταιρείες της έρευνας σε καθένα από αυτά

παρουσιάζονται στη συνέχεια (πίνακας 1).

Η πλειοψηφία των εταιρειών του δείγματος (57,4%) αξιολόγησε με το μεγαλύτερο βαθμό σημαντικότητας («πάρα πολύ» σημαντικό όφελος) τη **«συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο»** ως το κυριότερο όφελος που έχουν (ή προσδοκούν) από τις πρακτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Το συγκεκριμένο όφελος απέσπασε αθροιστικά το υψηλότερο ποσοστό (**91,2%**) στις κατηγορίες «πολύ» και «πάρα πολύ».

Η **«προσέλκυση και διατήρηση**

Πίνακας 1. Οφέλη των εταιρειών από την εφαρμογή πρακτικών ΕΚΕ

Οφέλη ΕΚΕ	Βαθμός Σημαντικότητας				
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα Πολύ
Συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο	0,0%	0,0%	8,8%	33,8%	57,4%
Προσέλκυση και διατήρηση υψηλού επιπέδου ανθρωπίνου δυναμικού (άριστο εργασιακό περιβάλλον, ίσες ευκαιρίες κλπ.)	2,9%	1,4%	8,6%	35,7%	51,4%
Υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης και σταθερότητας των πελατών	0,0%	2,9%	13,2%	45,6%	38,2%
Ενίσχυση και προστασία της εταιρικής εικόνας (φήμη, brands κλπ.)	1,4%	2,9%	15,7%	32,9%	47,1%
Βελτίωση της απόδοσης / παραγωγικότητας των εργαζομένων	5,6%	2,8%	16,9%	57,7%	16,9%
Περιοχή/Εξοικονόμηση κόστους	8,7%	7,2%	27,5%	34,8%	21,7%
Βελτίωση σχέσεων με το επιχειρηματικό περιβάλλον	4,4%	8,8%	35,3%	39,7%	11,8%
Παροχή μεγαλύτερης αξίας στους μετόχους (π.χ. μέσω της ένταξης σε ειδικούς δείκτες αξιολόγησης ΕΚΕ κλπ.)	9,1%	15,2%	24,2%	27,3%	24,2%
Αύξηση πωλήσεων	10,3%	20,6%	38,2%	25,0%	5,9%
Έμμεσα οικονομικά οφέλη (π.χ. φοροελαφρύνσεις κλπ.)	31,3%	32,8%	23,9%	10,4%	1,5%

υψηλού επιπέδου ανθρωπίνου δυναμικού αξιολογήθηκε ως «πολύ» ή «πάρα πολύ» σημαντικό όφελος από το **87,1%** των εταιρειών. Ακολούθησαν τα **«υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης και σταθερότητας των πελατών»** με **83,8%**, η **«ενίσχυση και η προστασία της εταιρικής εικόνας (φήμη, brands κλπ.)»** (**80,0%**) και η **«βελτίωση της απόδοσης / παραγωγικότητας των εργαζομένων»** (**74,6%**).

Από την άλλη πλευρά, τα **«έμμεσα οικονομικά οφέλη (π.χ. φοροελαφρύνσεις)»**, αξιολογήθηκαν με πολύ χαμηλό βαθμό ωφελιμότητας από τις επιχειρήσεις, καθώς περίπου εννέα στις δέκα

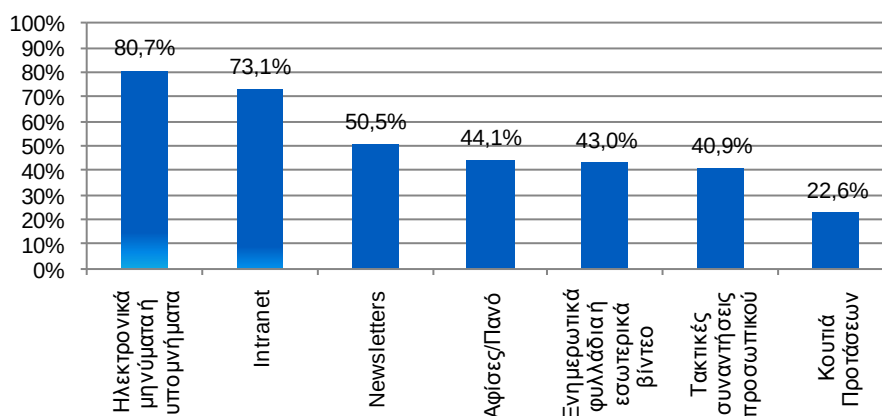
εταιρείες του δείγματος (88%) δήλωσαν ότι οι δράσεις ΕΚΕ συνεισφέρουν από «καθόλου» έως «μέτρια» στον συγκεκριμένο τομέα. Επίσης, η πλειοψηφία των εταιρειών δεν φαίνεται να θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική τη συνεισφορά των πρακτικών ΕΚΕ στην **«αύξηση των πωλήσεών τους»**.

Μηχανισμοί Επικοινωνίας δράσεων ΕΚΕ

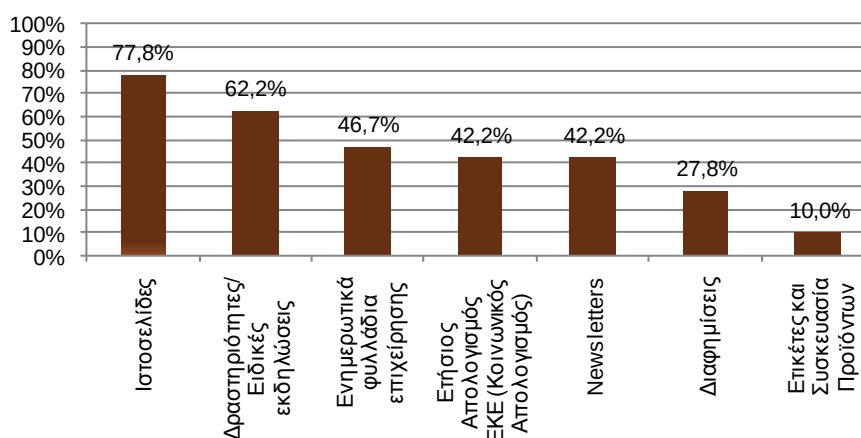
Οι επιχειρήσεις επικοινωνούν τις εφαρμοζόμενες δράσεις ΕΚΕ τόσο ενδοεταιρικά (εσωτερικά) όσο και εξωτερικά, με διάφορους μηχανισμούς.

Ο δημοφιλέστερος και πιο συχνά

Διάγραμμα 6. Τρόποι προβολής/επικοινωνίας δράσεων ΕΚΕ (εσωτερικά)

Διάγραμμα 7. Τρόποι προβολής/επικοινωνίας δράσεων ΕΚΕ (εξωτερικά)

εμφανιζόμενος μηχανισμός επικοινωνίας των δραστηριοτήτων που αφορούν την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στο εσωτερικό της εταιρείας είναι το **ηλεκτρονικό ταχυδρομείο/υπομνήματα** (το 80,7% των εταιρειών του δείγματος εφαρμόζει τη συγκεκριμένη πρακτική - διάγραμμα 6). Ακολουθεί η κοινοποίηση μέσω **Intranet** (73,1%) και μέσω **newsletters** (50,5%).

Όσον αφορά στους τρόπους προβολής των δράσεων ΕΚΕ προς το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, το **διαδίκτυο (ιστοσελίδες)** θεωρείται ο συχνότερα εμφανιζόμενος μηχανισμός και χρησιμοποιείται από το 77,8% των εταιρειών του δείγματος (διάγραμμα 8). Ακολουθούν οι **διάφορες δραστηριότητες/ ειδικές εκδηλώσεις** με 62,2% και τα **ενημερωτικά φυλλάδια της επιχείρησης** με 46,7%. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 42,2% των εταιρειών του δείγματος συντάσσει **ετήσιους απολογισμούς ΕΚΕ** (κοινωνικούς απολογισμούς).

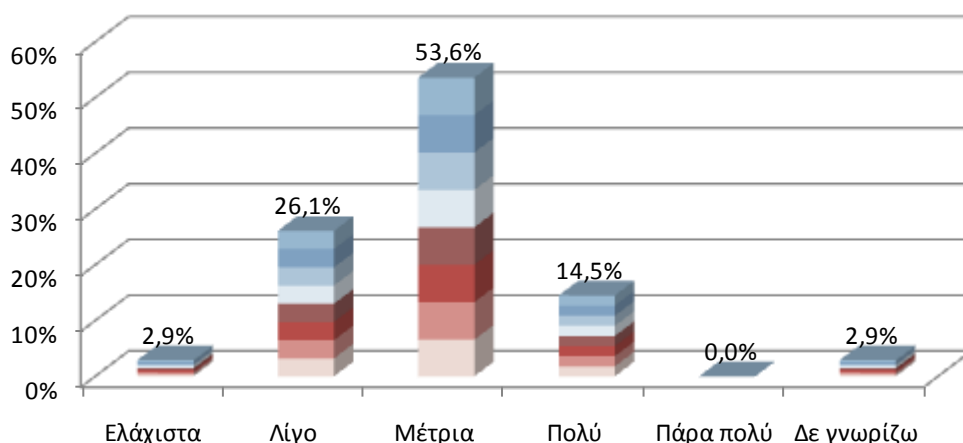
Βαθμός Εφαρμογής Πρακτικών ΕΚΕ στην Ελλάδα

Οι μεγάλες εταιρείες της εγχώριας οικονομίας αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα

της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και φαίνεται ότι την κατατάσσουν αρκετά ψηλά στις επιχειρηματικές τους δράσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι, η ΕΚΕ θεωρείται **«πολύ» ή «πάρα πολύ» σημαντική** στο 90,2% των επιχειρήσεων του δείγματος (διάγραμμα 8).

Την ίδια στιγμή, ωστόσο, οι μεγάλες εταιρείες θεωρούν ότι η ΕΚΕ δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη σε ικανοποιητικό βαθμό από το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων (ανεξαρτήτως μεγέθους). Ειδικότερα, σε ερώτηση για το **βαθμό υιοθέτησης των δράσεων ΕΚΕ** κατά μέσο όρο από το σύνολο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα, το μεγαλύτερο ποσοστό των εταιρειών του δείγματος (53,6%) θεωρεί ότι ο βαθμός διείσδυσης/εφαρμογής πρακτικών ΕΚΕ στην παρούσα φάση κυμαίνεται σε **μέτρια επίπεδα** (διάγραμμα 9). Το αντίστοιχο ποσοστό στην περσινή έρευνα (2013) κυμαίνονταν στο 76,1%. Επιπλέον, σημαντικό ποσοστό αυτών (29%) δηλώνει ότι οι πρακτικές ΕΚΕ υιοθετούνται λίγο ή ελάχιστα (έναντι 13,1% το 2013). Μόνο το 14,5% του δείγματος θεωρεί ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη εφαρμόζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις εγχώριες επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 9. Βαθμός εφαρμογής δράσεων ΕΚΕ στην Ελλάδα (2014)

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι σαφώς υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια διείσδυσης, προκειμένου η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη να εφαρμοστεί αφενός σε μεγαλύτερο ποσοστό εταιρειών και, αφετέρου, σε ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων.

Ανασταλτικοί Παράγοντες Υλοποίησης Δράσεων ΕΚΕ

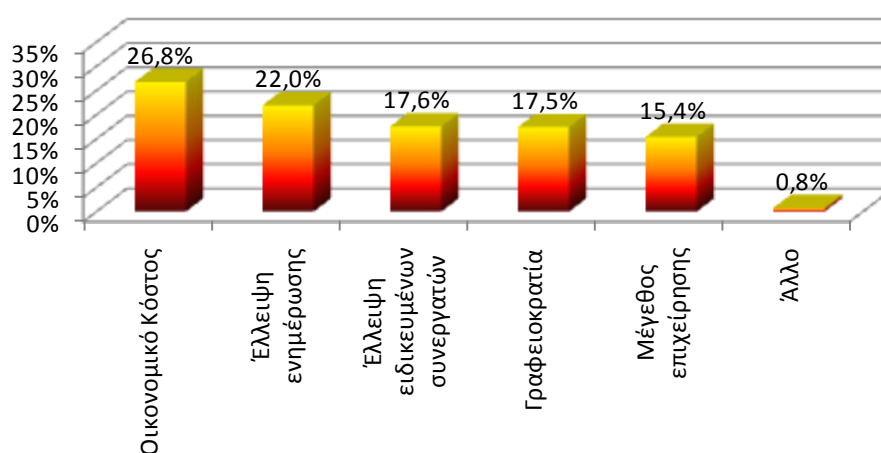
Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι κυριότεροι παράγοντες που δρουν **ανασταλτικά** στην υλοποίηση πρακτικών

Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης από τις εγχώριες επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των εταιρειών που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα.

Ζητήθηκε από τις εταιρείες να κατατάξουν με σειρά σπουδαιότητας τους εξής ανασταλτικούς παράγοντες: α) Οικονομικό κόστος, β) Γραφειοκρατία, γ) Έλλειψη ενημέρωσης, δ) Έλλειψη ειδικευμένων συνεργατών και ε) Μέγεθος επιχείρησης.

Το διάγραμμα 10 παρουσιάζει συγκεντρωτικά τα αποτελέσματα σχετικά με την κατάταξη (βάσει σπουδαιότητας) των

Διάγραμμα 10. Κυριότεροι ανασταλτικοί παράγοντες στην υλοποίηση δράσεων ΕΚΕ

Σημείωση: Τα αποτελέσματα προκύπτουν με σταθμισμένο υπολογισμό. Για την εξαγωγή της τελικής κατάταξης των ανασταλτικών παραγόντων λαμβάνονται υπόψη όλες οι επιλογές των εταιρειών του δείγματος, δίδοντας διαφορετική στάθμιση ανάλογα με τη θέση κατάταξης κάθε επιλογής τους. Τα ποσοστά αθροίζουν στο 100%.

προαναφερόμενων ανασταλτικών παραγόντων. Το **οικονομικό κόστος** κατέλαβε την πρώτη θέση στην αξιολόγηση των εταιρειών του δείγματος, όσον αφορά στον κυριότερο ανασταλτικό παράγοντα υλοποίησης ΕΚΕ με **26,8%**. Ακολουθεί η **έλλειψη ενημέρωσης** με 22,0%, η **έλλειψη ειδικευμένων συνεργατών** (17,6%) και η **γραφειοκρατία** με 17,5%. Μικρότερο σχετικά ανασταλτικό ρόλο διαδραματίζει το **μέγεθος της επιχείρησης** (15,4%), ενώ σε περιορισμένο βαθμό επισημάνθηκαν και άλλοι παράγοντες (όπως π.χ. η απουσία ευαισθητοποιημένων στελεχών Διοίκησης, η έλλειψη προθυμίας εθελοντισμού ή χρόνου από την πλευρά των εργαζομένων, η έλλειψη δέσμευσης και ενσυναίσθησης γενικά από τις επιχειρήσεις, κλπ.).

Συμπεράσματα Έρευνας

Τα κυριότερα ευρήματα και συμπεράσματα που προκύπτουν από την προαναφερόμενη πρωτογενή έρευνα συνοψίζονται στα εξής:

✚ Παρά την κατανόηση για την σημαντικότητα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η πλειοψηφία των εταιρειών του δείγματος (**53,6%**) θεωρεί ότι ο βαθμός εφαρμογής των πρακτικών ΕΚΕ από το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων εξακολουθεί να κυμαίνεται σε **μέτρια επίπεδα**.

✚ Οι ενέργειες των εταιρειών που αφορούν στην **Κοινωνία** καλύπτουν πλέον το μεγαλύτερο μερίδιο (**31,1%** το 2014) στο συνολικό τους προϋπολογισμό για δράσεις ΕΚΕ. Οι μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν τον πυλώνα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας,

φαίνεται ότι αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα και την πολυδιάστατη έκφραση του κοινωνικού τους ρόλου, δεδομένης της οικονομικής ύφεσης που βιώνει η χώρα την τελευταία πενταετία. Ακολουθούν οι δράσεις σχετικά με το Ανθρώπινο Δυναμικό (28,9% του συνολικού προϋπολογισμού ΕΚΕ), το Περιβάλλον (23,9%) και την Αγορά (16,1%).

✚ Ορισμένες από τις κυριότερες πρακτικές ΕΚΕ που εφαρμόζονται σε «πολύ» ή «πάρα πολύ» σημαντικό βαθμό από τις εταιρείες του δείγματος είναι οι εξής: **α)** η παροχή ίσων ευκαιριών προς όλους τους εργαζομένους (87,5%) **β)** οι δυνατότητες εκπαίδευσης ή βελτίωσης των δεξιοτήτων του προσωπικού (81,9%) **γ)** η εφαρμογή συστήματος διαχείρισης-διασφάλισης ποιότητας των προϊόντων (81,7%) **δ)** τα εσωτερικά προγράμματα ανακύκλωσης (76,4%) **ε)** η πρόσθετη ιατροφαρμακευτική κάλυψη στο προσωπικό (75,0%) **στ)** οι δωρεές και χορηγίες σε χρήμα ή/και είδος (73,6%) και **ζ)** ο έλεγχος της καταναλισκόμενης ηλεκτρικής ενέργειας και οι ενέργειες για μείωσή της (68,6%).

✚ Η **συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο** αξιολογήθηκε ως «πολύ» ή «πάρα πολύ» σημαντικό όφελος που επιφέρουν οι δράσεις ΕΚΕ από το 91,2% των εταιρειών του δείγματος. Ακολούθησε η **προσέλκυση και διατήρηση υψηλού επιπέδου ανθρωπίνου δυναμικού** με ποσοστό 87,1% και **τα υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης και σταθερότητας των πελατών** με 83,8%.

Αντίθετα, η συνεισφορά των δράσεων ΕΚΕ σε έμμεσα οικονομικά οφέλη (π.χ. φοροελαφρύνσεις) και στην αύξηση των πωλήσεων δεν θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική από την πλειοψηφία των εταιρειών του δείγματος.

✚ Οι κυριότεροι μηχανισμοί επικοινωνίας των δραστηριοτήτων ΕΚΕ στο εσωτερικό της επιχείρησης είναι το **ηλεκτρονικό ταχυδρομείο** και το **Intranet** (ενδοδίκτυο), καθώς τις εν λόγω πρακτικές εφαρμόζουν το 80,7% και 73,1% αντίστοιχα των εταιρειών του δείγματος. Όσον αφορά στους τρόπους προβολής των δράσεων ΕΚΕ προς το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, το **διαδίκτυο** (ιστοσελίδες) θεωρείται ο δημοφιλέστερος μηχανισμός και χρησιμοποιείται από το 77,8% των εταιρειών. Αξιόλογο ποσοστό των εταιρειών του δείγματος (42,2%) εκδίδει **ετήσιους απολογισμούς ΕΚΕ**.

✚ Τέλος, το **οικονομικό κόστος** (26,8%) θεωρείται ο κυριότερος ανασταλτικός παράγοντας υλοποίησης ΕΚΕ από τις ελληνικές επιχειρήσεις και ακολουθεί η έλλειψη ενημέρωσης (22,0%) και η έλλειψη ειδικευμένων συνεργατών (17,6%).

Συμπερασματικά, η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης **κερδίζει διαρκώς έδαφος σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο** τα τελευταία χρόνια και αποτελεί μέρος της Εταιρικής Στρατηγικής σε συνεχώς αυξανόμενο ποσοστό επιχειρήσεων. Διαδραματίζει κεφαλαιώδη ρόλο στην οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ

του κοινωνικού συνόλου και του επιχειρηματικού συνόλου. Ωστόσο, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, ασφαλώς υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια βελτίωσης για την περαιτέρω διείσδυση των αρχών ΕΚΕ σε αξιόλογο ποσοστό εταιρειών και σε μεγαλύτερο φάσμα δραστηριοτήτων.

Η μείωση των προϋπολογισμών για δράσεις ΕΚΕ στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, λόγω της υπάρχουσας οικονομικής ύφεσης και της συρρίκνωσης της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, δυνητικά αποτελεί τροχοπέδη για την απρόσκοπτη εφαρμογή των δράσεων εταιρικής υπευθυνότητας. Οι δράσεις ΕΚΕ υιοθετούνται πιο συχνά και σε μεγαλύτερο βαθμό από τις μεγάλες εταιρείες, αφενός διότι διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα και αφετέρου γιατί είναι πιο «ανοικτές» στο διεθνές οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον. Οι πρακτικές ΕΚΕ των μεγάλων εταιρειών τείνουν να είναι περισσότερο συστηματοποιημένες, επίσημες και να συνοδεύονται από το ανάλογο πρόγραμμα δημοσιότητας.

Σε κάθε περίπτωση, η ΕΚΕ δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται απλά ως πρόσθετο κόστος, αλλά ως επένδυση με συγκεκριμένους στόχους, μετρήσιμα αποτελέσματα και οφέλη, που αφορούν τόσο στην ίδια την επιχείρηση όσο και το κοινωνικό σύνολο. Ως εκ τούτου, κρίσιμα σημεία θεωρούνται η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και των καταναλωτών, η εκπαίδευση των στελεχών των επιχειρήσεων και η υιοθέτηση κατάλληλων πρωτοβουλιών και στρατηγικών που θα ενθαρρύνουν μεγαλύτερο ποσοστό επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης των βέλτιστων πρακτικών ΕΚΕ.